

Amsterdams Lyceum

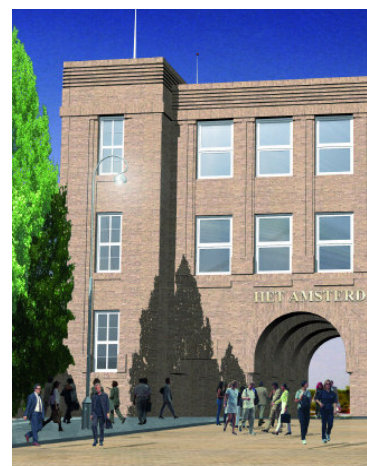
Een van de oudste lycea van Nederland

Het Amsterdams Lyceum is een van de oudste lycea van Nederland, in 1917 gesticht door Dr. C. P. Gunning (1886-1960). In het nieuwe schooltype worden gymnasium en HBS verenigd. Gunning blijft als eerste rector in functie tot 1952. Zijn humanistische levensvisie verklaart de keuze voor de algemeen bijzondere grondslag van deze school. Het gebouw is ontworpen door architect H. A. Baanders in de stijl van de Amsterdamse School en wordt in 1920 in gebruik genomen. De Tweede Wereldoorlog is een zwarte periode voor de school. Ondanks protesten van Gunning moeten de joodse leerlingen de school verlaten; velen van hen keerden niet terug uit de vernietigingskampen. Boven de aula van de school was in eerste instantie een onderduiklocatie, maar daarna wordt de school gevorderd door de Duitsers. In de lokalen verblijven Duitse soldaten en in de rectors woning officieren. Gunning wordt in januari 1942 gearresteerd en in Kamp Amersfoort gevangen gezet. In 1945 keert hij terug. Na de tweede wereldoorlog neemt het aantal leerlingen gestaag toe en in de laatste decennia van de vorige eeuw worden diverse noodlokalen bijgebouwd. Een uitbreiding in de zin van nieuwbouw is lastig door geldgebrek en doordat het gebouw de monumentenstatus heeft gekregen, mede door de prachtige gebrandschilderde ramen van R.N. Roland Holst en het interieur dat in sierbaksteen is uitgevoerd. In 1999 besluit de gemeente het Lyceum de financiële middelen te verschaffen om de noodlokalen te vervangen en tegelijkertijd het hoofdgebouw zodanig in te richten dat het aan de onderwijsseisen van deze tijd voldoet. Bureau Van Stigt wordt gevraagd een verbouwingsplan te ontwerpen, dat zodanig kan worden uitgevoerd, dat het onderwijs ook tijdens de verbouwing door kan gaan en bovendien de ruimte schept voor de in de noodgebouwen gevestigde leslokalen. De architecten worden ook gevraagd een oplossing te vinden voor de overlast die de leerlingen veroorzaken op de tijden dat ze geen les krijgen, maar toch rond de school blijven hangen. Een grote complicatie vormde de deelraad, die een bestemmingsplan moest ontwikkelen, maar dat niet wilde of durfde vanwege jarenlange bezwaren uit de buurt.

Gunning in 1953 aan tafel

Poort

Naam van het gebouw

Amsterdams Lyceum

Adres

**Pieter Lastmankade/Valeriufterras,
Amsterdam**

Bouwjaar

1917

Architect

H. A. Baanders

Restauratie/hergebruik

2001/2002

Architect

Architectenbureau Van Stigt

Opdrachtgever

**Vereniging Amsterdams Lyceum en
Dienst Welzijn Amsterdam**

Bouwkosten

€ 4.010.000

Uitvoerend bouwbedrijf

Bouwbedrijf Heddes

Het restauratieplan van het bureau Van Stigt

In de jaren voordat de opdracht wordt verstrekt aan het bureau Van Stigt, zijn al diverse uitbreidingsplannen aan de buurt voorgelegd, die allemaal op forse weerstand stuiten. Van Stigt besluit daarom, na een grondige analyse van de verbouwingsmogelijkheden, zijn plannen eerst voor te leggen aan de buurt tijdens een informatieavond in maart 2000. De bouwplannen worden in de aula tentoongesteld, toegelicht en uitgelegd. Tevens wordt aangegeven welke meerwaarde de plannen voor alle betrokken partijen kunnen hebben. Suggesties vanuit de school en vanuit omwonenden kunnen worden ingebracht, voordat de plannen officieel worden ingediend.

Herstelde allure in de gangen, voorzien van veiligheidsdeur

Het plan zelf wordt door de architect als volgt omschreven: "Door effectief gebruik te maken van de 2 oude gymzalen voor 9 nieuwe lokalen, het onder de grond bouwen van de nieuwe gymnastiekaccommodatie en bibliotheekfuncties, en de ondergrondse bebouwing te voorzien van een groen 'bewoners'dak, wordt het karakteristieke schoolmonument in zijn waarde gelaten en hersteld voor de onderwijsfunctie. De school kan met ca. 1 000 m². meer effectieve ruimte weer optimaal gaan functioneren naar hedendaagse onderwijsnormen. In het plan is er ook aan gewerkt de overlast voor de buurt aanmerkelijk te beperken. De spreiding van de ingangen, de afscherming van het 'buitengebied' en het creëren van meer ruimte voor de leerlingen binnen de school geven meer rust op straat."

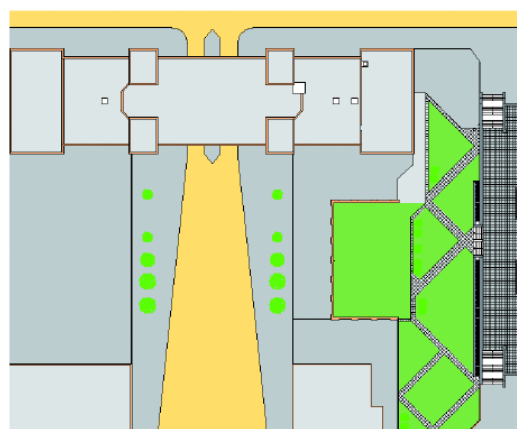
Oordeel van de Dienst Ruimtelijke Ordening

De Dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente Amsterdam heeft het resultaat van de restauratie opgenomen in haar 'Projectenbank optimaliseren grondgebruik' en heeft het plan tevens beoordeeld. Uit de beschrijving wordt duidelijk wat er allemaal nog aan commotie vooraf is gegaan voordat het bureau Van Stigt met zijn plannen kwam: "Bij de renovatie van het Amsterdams Lyceum is door de verdiept aangelegde gymzalen extra ruimte toegevoegd aan een monumentaal gebouw, zonder dit in haar status aan te passen. Het proces heeft tien jaar in beslag genomen, omdat de buurtbewoners protesteerden tegen de voorgenomen uitbreiding. De eigenaren van de koopappartementen in de buurt dienden bezwaren in, omdat ze het groen wilden behouden en vreesden dat door de uitbreiding hun uitzicht verstoord zou worden. Het stadsdeel werkte niet mee, omdat zij niets met middelbaar onderwijs van doen heeft en niets in de uitbreidingsplannen zag. Het uiteindelijke plan, dat geen bovengrondse uitbreiding is maar een interne functiewijziging, werd direct aangenomen door de omwonenden. De gymzaal wordt gebruikt voor buitenschoolse activiteiten en heeft een eigen ingang en een scheidingsdeur. Het aangelegde dakterras op het dak van de gymzalen is openbaar: dit is de voornaamste reden waarom het plan is doorgegaan."

De Dienst R.O. geeft aan het einde een aantal tips en oplossingen: "In dit soort gevallen, waarin sprake is van een monumentaal gebouw en weerstand vanuit de buurt, is een architect met kennis van de buurt heel belangrijk. Bij de omwonenden was het enthousiasme wat minder, maar na het zien van het eindplan van de architect stonden ze achter de plannen. Door 3D animaties van de architect is de buurt, na enkele aanvullende eisen (o.a. hekwerk rondom het dakterras) overstag gegaan. De goede afspraken met de buurtbewoners hebben

< Ondergrondse gymzaal >
met daktuin

uiteindelijk bijgedragen tot het slagen van het project. De commissie Welstand heeft goed meegewerkt.” Kanttekening hierbij is dat het plan zonder bouwvergunning gerealiseerd is. De deelraad had deze pas 1 jaar na de oplevering ook op bestemmingsplanniveau rond! Het is duidelijk dat ook naar het oordeel van een over het algemeen kritische Dienst de architect zich bij het Amsterdams Lyceum gedragen heeft als bouwmeester, die op zoek is gegaan naar een draagvlak.

^
De nieuwe uitbreiding in stijl met dakterras (boven), entree en trap (links), vervangt de oude noodlokalen (onder)
v

